

Aan: Colleges van B&W van de gemeenten Wageningen, Ede, Scherpenzeel, Barneveld, Nijkerk en het college van GS van de provincie Gelderland met het verzoek om deze Kaderbrief door te geleiden naar de gemeenteraden en Provinciale Staten

Van: Floor Vermeulen, voorzitter Algemeen Bestuur OddV

Memo

Datum
20-12-2024

Pagina
1 van 8

Afschrift aan:

Bijlage:

Kaderbrief 2026 Omgevingsdienst De Vallei

Geachte bestuurders, raadsleden en statenleden,

Deze kaderbrief biedt inzicht in de uitgangspunten voor de begroting 2026 van OddV. Hierin staan wij voor een dubbele uitdaging. OddV is zich enerzijds bewust van de financiële vooruitzichten van haar opdrachtgevers voor 2026. Deze worden onder andere veroorzaakt door de terugloop van inkomsten uit het gemeentefonds, het zogeheten ravijnjaar, en de noodzakelijke financiële ombuigingen die deelnemende gemeenten willen realiseren. Gemeenschappelijke regelingen, waaronder OddV, worden geacht daaraan bij te dragen.

OddV wordt echter ook geconfronteerd met sterke impulsen vanuit het rijk en de provincie om robuust te worden als organisatie en de taakuitvoering te versterken. In dit kader heeft het bestuur besloten tot doorontwikkeling van OddV, zodat OddV in staat is en blijft om haar taken adequaat uit te voeren en ook klaar is voor de toekomst. Hierdoor zal OddV ook een bijdrage kunnen leveren aan de uitdagingen in de leefomgeving, zoals de woningbouwopgave, verduurzaming, circulaire economie en de stikstofproblematiek. Dit dilemma, tussen de financiële vooruitzichten en de doorontwikkeling, vraagt om zorgvuldige keuzes en nauwe samenwerking.

In deze kaderbrief wordt de essentie weergegeven van:

- de uitgangspunten voor de begroting OddV 2026;
- de ombuigingen;
- de doorontwikkeling.

In Bijlage 1 wordt ingegaan op meer specifieke aspecten.

Begroting Omgevingsdienst De Vallei 2026

De kaderbrief voor 2026 is nu cijfermatig beleidsarm. Dit betekent dat er uitsluitend correcties zijn doorgevoerd voor loon- en prijsinflatie en enkele autonome ontwikkelingen.

De kaderbrief is in december 2024 besproken in het bestuur van OddV. In deze brief geven wij richting aan de benodigde keuzes. De periode tot 15 april 2025, wanneer de conceptbegroting naar uw raad wordt verzonden,

Omgevingsdienst De Vallei
Postbus 9024
6710 HM Ede

T 088 - 116 99 00
E info@oddevallei.nl
www.oddevallei.nl

KvK 56714297

Omgevingsdienst De Vallei werkt in opdracht van:

benutten wij om de ombuigingen en doorontwikkelingsplannen verder te onderbouwen.

Datum
07-01-2025

Pagina
2 van 8

De totale begroting bedraagt **€18,5 miljoen**, waarvan:

- **€7,5 miljoen** (41%) bestaat uit activiteiten waar leges tegenover staan, zoals bouwvergunningen en toezicht;
- **€11 miljoen** (59%) wordt gefinancierd uit bijdragen van de deelnemende gemeenten en provincie.

Ombuigingsopgave

De financiële omstandigheden van de deelnemende gemeenten vraagt van ons als omgevingsdienst een financiële bijdrage te leveren aan het opvangen van de gevolgen van het ravijnjaar en aan de gewenste ombuigingen. Dit betekent dat wij kritisch moeten kijken naar onze uitgaven, processen en ambities. Dit vraagt om duidelijke keuzes vanuit u als raad en ons als uitvoeringsorganisatie. Samenwerking en heldere prioritering zijn hierbij essentieel.

Voorstel voor de aanpak

Om een goede balans te vinden, stellen wij het volgende voor:

1. **Dialoog over prioriteiten:** Wij gaan met de gemeenten in gesprek over welke taken en ambities geprioriteerd kunnen worden in het licht van de bezuinigingsopgave.
2. **Kostenbeheersing en efficiëntie:** Wij werken aan interne maatregelen om kosten te reduceren, zoals procesoptimalisatie en slimme samenwerking met andere omgevingsdiensten.
3. **Monitoring van impact:** Wij zullen middels bestuursrapportages de effecten van bezuinigingen op onze dienstverlening inzichtelijk maken, zodat er tijdig kan worden bijgestuurd.

Eerste inventarisatie

Met de Omgevingswet is ook het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) in werking getreden. In hoofdstuk 3 van het Bal is bepaald dat omgevingsdiensten minimaal de basistaken op het gebied van milieu moeten uitvoeren. Daarnaast hebben gemeenten ervoor gekozen om plustaken, zoals VTHA taken op het gebied van ruimtelijke ordening (RO) en bouw, bij OddV onder te brengen. De uitvoering van deze wettelijke taken is de bevoegdheid en verantwoordelijkheid van de gemeenten. Hierin kunnen keuzes gemaakt worden.

Het bestuur van OddV heeft een eerste inventarisatie gemaakt van mogelijke ombuigingen, hieronder toegelicht.

Milieu

OddV voldoet momenteel aan een door het bestuur vastgesteld minimaal adequaat uitvoeringsniveau. Nieuwe kwaliteitseisen vanuit het Interbestuurlijk Programma-VTH verplichten echter tot verdere investeringen in robuustheid, zoals opleidingsbudgetten, data-analyse en toezichtcapaciteit. Als zoekrichting voor ombuigingen liggen de VTH milieutaken niet voor de

hand., omdat daardoor de adequate uitvoering van deze taken en daarmee de kwaliteit van de leefomgeving onder druk komt te staan.

Datum
07-01-2025

Pagina
3 van 8

Bouw

Taken op het gebied van bouwtoezicht en bouwplanbeoordeling kunnen worden bekostigd uit leges. De gemeenten kunnen kiezen voor optimalisatie van de kostentoerekening aan de leges. Keuzes in dit werkgebied leiden tot minder kosten en tegelijk tot minder legesinkomsten. Dit levert dus geen extra middelen op.

Ruimtelijke ordening (RO)

OddV voert taken uit m.b.t. toezicht en handhaving RO. In de Uitvoerings & Handhavingsstrategie (zie uitleg in bijlage 1) is een prioriteringslijst voor RO-overtredingen opgenomen. Suggestie is om uitgaande van deze lijst de prioriteiten scherper te maken. Ook kan prioritering van handhavingsverzoeken overwogen worden. Het effect is minder inzet van toezicht en juridische handhaving.

Projectmatige activiteiten

Gemeenten hebben projectmatige taken ondergebracht bij OddV. Een afbouw van deze projecten kan tijdelijk bijdragen aan de ombuigingsopgave, omdat het geen structurele budgetten betreft.

Bedrijfsvoering

Er zal kritisch worden gekeken naar mogelijke kostenreducties binnen de bedrijfsvoering. De OddV kent overigens een overhead van 26%, wat aan de lage kant is vergeleken met de benchmark (23%-39%).

Doorontwikkeling Omgevingsdienst De Vallei

Vanuit het ministerie IenW, mede op basis van de aanbevelingen van de Commissie Van Aartsen en het Interbestuurlijk Programma VTH, worden steeds hogere kwaliteitseisen gesteld aan de uitvoering van VTHA-taken. Deze zogenoemde robuustheidscriteria zijn gericht op het versterken van het landelijke stelsel van omgevingsdiensten en het voorkomen van milieuschade.

Keuze van het bestuur

Het bestuur van OddV heeft ervoor gekozen om aan de robuustheidscriteria te voldoen, met uitzondering van het criterium rondom de omzet op milieutaken (zie uitleg in bijlage 1, Robuuste Omgevingsdienst). Op basis van een verkenning heeft het bestuur ervoor gekozen om de uitvoering van milieutaken op regionaal niveau te versterken, zodat de VTHA-taken op een adequaat en toekomstbestendig niveau blijven en de leefomgeving gezond, veilig en duurzaam blijft. Een fusie om te voldoen aan de omzetnorm voor de milieutaken ten behoeve van een robuuste omgevingsdienst is op dit moment niet aan de orde.

Het versterken van de OddV wordt aangeduid als de Doorontwikkeling OddV.

Datum
07-01-2025

Invulling van de Doorontwikkeling

Pagina
4 van 8

De Doorontwikkeling richt zich op een brede verbetering van de uitvoering van VTHA-taken. Dit betekent bijvoorbeeld versterking van zowel:

1. **Beleidsmatige en voorbereidende aspecten:**
 - Strategische advisering op milieutaken.
 - Ondersteuning van gemeenten bij complexe dossiers.
 - Versterking opdrachtgeverschap - opdrachtnemerschap.
2. **Uitvoering in het veld:**
 - Toezicht en handhaving op milieuovertredingen.
 - Optimalisering van samenwerking met gemeenten en andere partijen.

De transitie van het landelijk gebied wordt gezien als een belangrijk speerpunt, maar valt op dit moment nog buiten de kaderbrief. Dit thema komt aan de orde in de Perspectiefnota van de gemeenten en wordt op termijn verder uitgewerkt.

Modernisering bedrijfsvoering

Naast de inhoudelijke taken vraagt ook de bedrijfsvoering om vernieuwing. De huidige informatievoorziening van OddV is ruim tien jaar geleden ingericht en sluit steeds minder goed aan op de informatiebehoefte van gemeenten en andere partners. Dit leidt tot inefficiënties en een onevenredig hoge inzet van capaciteit. Daarom is het gewenst om de bedrijfsvoeringsinformatie te moderniseren. Dit omvat bijvoorbeeld:

- De implementatie van een geïntegreerd middeleninformatiesysteem.
- Verbetering van rapportagesystemen.
- Voldoen aan nieuwe wettelijke eisen voor archivering.

Voorstel vervolgproces

De combinatie van bezuinigingen en doorontwikkeling vraagt om scherpe keuzes en intensieve samenwerking. Wij stellen voor om in de komende maanden:

1. De bezuinigingsopties uit te werken in concrete maatregelen, in overleg met de gemeenten.
2. Een fasering te ontwikkelen voor investeringen in de doorontwikkeling, afgestemd op de prioriteiten van de deelnemende gemeenten.
3. De conceptbegroting 2026 vóór 15 april 2025 voor te leggen.

Totaal financieel overzicht Kaderbrief 2026

Loon- en prijsinflatiecorrectie

Voor de bepaling van de loon- en prijsinflatiecorrectie 2026 wordt uitgegaan van de septembercirculaire gemeentefonds 2024. Daarbij worden de afwijkingen van de cijfers van het CEP van maart meegenomen. De cijfers worden dan als volgt.

Datum
07-01-2025

Kaderbrief 2026

(x € 1.000)

	2026	2027	2028	2029
Meerjarenbegroting 2025-2028, jaarschijf 2026	17.356	17.356	17.356	17.356
Autonome en structurele effecten. 1)	402	470	530	530
Loon- en prijsinflatiecorrectie 2026-2029 2)	683	685	688	688
	18.441	18.512	18.574	18.574
<u>Projecten</u>				
Permanente verblijfsrecreatie Ede 3)	pm	pm	pm	pm
Transitie landelijk gebied Barneveld en Ede	pm	pm	pm	pm
Doorontwikkeling organisatie 4)	pm	pm	pm	pm
Ombuigingen 4)	pm	pm	pm	pm
Totaal	18.441	18.512	18.574	18.574
Omzet per partner				
Barneveld	5.574	5.574	5.574	5.574
Ede	7.680	7.723	7.766	7.766
Nijkerk	3.159	3.159	3.159	3.159
Scherpenzeel	688	697	697	697
Wageningen	1.328	1.348	1.368	1.368
Provincie Gelderland	10	10	10	10
Kaderbrief 2026	18.441	18.512	18.574	18.574

1) De autonome groei bedrijvenbestand wordt voor Ede en Wageningen in 3 jaar gefaseerd ingevoerd en in Scherpenzeel in 2 jaar. Voor Ede betekent dit €41k in 2026, €82k in 2027 en €123k in 2028. Voor Wageningen betekent dit €19k in 2026, €38k in 2027 en €58k in 2028. voor Scherpenzeel betekent dit €8k in 2026 en €16k in 2027.

2) Door het bovenstaande stijgt de loon-en prijsinflatie

3) Invulling vind plaats na evaluatie januari 2025

4) Nadere concretisering bij Programmabegroting 2026-2029

De detaillering per partner over het jaar 2026 is dan als volgt.

Opbouw Kaderbrief 2026 (x € 1.000)	Barneveld	Ede	Nijkerk	Scherpenzeel	Wageningen	Provincie	Totaal
Meerjarenbegroting 2025-2028, jaarschijf 2026	5.322	7.063	3.068	648	1.246	10	17.356
Werkgebonden personenmobiliteit	29	40	16	4	10	-	99
Groene taken	19	26	11	2	4	-	63
Minder uren VV Briks	-	-	-5	-	-	-	-5
Minder uren TZ Briks	-	-	-10	-	-	-	-10
Minder uren Juridisch Advies	-	-	-14	-	-	-	-14
Minder WOZ	-	-	-	-	-0	-	-0
Per abuis fout gecorrigeerde PBW Ede in 2024	-	227	-	-	-	-	227
Autonome groei bedrijvenbestand 1)	-2	41	-23	8	19	-	44
Effecten Omgevingswet en Wkb	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Loon en prijsinflatiecorrectie 2026-2029	206	284	117	25	49	0	683
<u>Projecten</u>							
Permanente verblijfsrecreatie Ede 2)	-	pm	-	-	-	-	-
Transitie landelijk gebied Barneveld en Ede	pm	pm	-	-	-	-	-
Doorontwikkeling organisatie 3)	pm	pm	pm	pm	pm	pm	-
Ombuigingen 3)	pm	pm	pm	pm	pm	pm	-
Kaderbrief 2026	5.574	7.680	3.159	688	1.328	10	18.441

BIJLAGE 1, specifieke aspecten Kaderbrief 2026 OddV

Datum
07-01-2025

Pagina
6 van 8

Uitvoerings- en Handhavingsstrategie

OddV heeft samen met de 5 gemeenten gewerkt aan de nieuwe uitvoerings- en handhavingsstrategie (U&H strategie). Gezamenlijk hebben wij een analyse gemaakt van ons gebied, aandachtspunten en ontwikkelingen benoemd, en van daaruit prioriteiten bepaald. Ook hebben we beschreven hoe wij onze taken rond preventie, vergunningen, toezicht en handhaving inzetten. Tot slot is in de U&H strategie ook onze organisatie beschreven, met wie we samenwerken en hoe we de monitoring en evaluatie vormgeven.

Met deze gezamenlijke aanpak en het gezamenlijk komen tot doelstellingen en prioriteiten zorgen we ervoor dat de aanwezige capaciteit en het VTHA-instrumentarium (VTHA => Vergunningverlening, Toezicht, Handhaving en Advies) zo doeltreffend mogelijk kan worden gebruikt, en ten goede komt aan een schone, veilige en duurzame leefomgeving voor de inwoners. Met de gezamenlijke U&H strategie voldoen we aan de wet en de meerwaarde is dat deze U&H strategie geldt voor alle taken die bij OddV zijn belegd, dus ook de plustaken.

Robuuste omgevingsdienst

Vanuit het InterBestuurlijk Programma-VTH zijn robuustheidscriteria gedefinieerd waaraan omgevingsdiensten moeten gaan voldoen. Het zijn eisen op het gebied van omzet met betrekking tot milieutaken om zo er voor te zorgen dat voldoende professionele medewerkers bij een omgevingsdienst kunnen werken en anderzijds eisen aan opleidings-, ontwikkelbudget en budget voor data-analyse. De eisen zijn gegroepeerd in zes Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's). OddV voldoet aan KPI 2 (Kwaliteitscriteria), KPI 4 (Weerstandratio c.a.) en KPI 5 (Regionale Congruentie).

Het bestuur OddV kiest ervoor om te gaan voldoen aan de robuustheidscriteria, m.u.v. van het criterium voor de Omzet op milieutaken. De omzet op milieutaken is in de regio beperkt omdat er relatief weinig industrie is en de meest risicovolle bedrijven (provincie bevoegd gezag, o.a. Seveso bedrijven) in heel Gelderland door de omgevingsdiensten Nijmegen en Arnhem worden uitgevoerd.

Het bestuur kiest (op basis van een Verkenning d.d. 12 september 2024) ervoor om de uitvoering van de milieutaken te versterken zodat de VTH-taken op een adequaat niveau en toekomstbestendig worden uitgevoerd. Dit betekent dat het bestuur er nu niet voor kiest om d.m.v. een fusie de omzet voor milieutaken te vergroten.

Het versterken van de uitvoering van milieutaken wordt aangeduid als de Doorontwikkeling OddV. De Doorontwikkeling is gericht op een generieke kwaliteitsverbetering van de OddV, meer specifiek voor milieu en de VTHA bijdrage aan de transitie opgave in het landelijk gebied. Het doel van de doorontwikkeling is een toekomstbestendige regionale omgevingsdienst die de VTHA-taken uitvoert en kan bijdragen aan de uitdagingen op het gebied van de leefomgeving.

Het proces van Doorontwikkeling vergt naar verwachting een periode van 2-3 jaar. Tegen het eind van deze periode zal het bestuur op basis van de landelijke en provinciale ontwikkelingen en de opgaven in het

verzorgingsgebied van OddV bepalen wat de ontwikkelrichting dan wordt van OddV.

Datum
07-01-2025

Pagina
7 van 8

Financiële consequenties:

KPI 1 (Omzet norm voor milieutaken):

Op dit moment (december 2024) hebben we nog geen inzicht in de financiële consequenties van de Doorontwikkeling. Doorontwikkeling kent incidentele projectkosten en structurele kosten. Het ministerie van IenW ondersteunt de Doorontwikkeling mogelijk met een incidentele bijdrage van € 200.000. De opgaven m.b.t. transitie landelijk gebied / veehouderij spitsen zich toe op Ede en Barneveld. Vooralsnog zijn de benodigde budgetten als p.m. post geraamd.

KPI 3 Innovatie:

De dienst heeft voldoende aandacht, capaciteit en budget voor innovatie blijkend uit aanwezigheid van een (meerjarige) innovatieagenda en vrij besteedbaar budget voor innovatie van minimaal 1% van de begroting => €192.000. Dit budget is bij de Kaderbrief 2025 verwerkt.

KPI 5 Sturing/opleiding:

Het opleidingsbudget voldoet aan de norm van 3% van de loonsom.

Inhoudelijke opgaven

Data-analyse voor o.a. transitie opgave veehouderijen

OddV is landelijk actief om de informatiepositie van omgevingsdiensten te versterken door o.a. uitwisseling van VTH-data met andere organisaties. Zo wordt er een gegevensleveringsovereenkomst (GLO) m.b.t. werkelijke gemiddelde diergegevens bij veehouderijen afgesloten met RVO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) / ministerie LVVN (Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur. Hierdoor ontstaat inzicht in vergunde en werkelijke situatie. Het is van belang dat gemeenten beleid ontwikkelen hoe om te gaan met grote verschillen tussen de vergunde en werkelijke situatie (intrekkingsbeleid).

Structurele consequenties Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging (WKB)

In de Kaderbrief 2025 is aangegeven dat in de kaderbrief 2026 inzicht wordt gegeven in de structurele consequenties van de wetswijzigingen.

Omgevingswet =>

- Het beleid (o.a. van Bestemmingsplan naar Omgevingsplan) is over het algemeen beleidsarm omgezet. Het is nu te vroeg om de consequenties aan te geven.
- Onder de Omgevingswet is een groot aantal meldingsplichtige agrarische bedrijven (in ons verzorgingsgebied ca. 875) van rechtswege als vergunningplichtig aangemerkt. In geval van wijziging van de bedrijfsactiviteiten dient er nu een vergunning te worden aangevraagd. Daarbij worden ook leges geheven en de financiële consequentie is naar verwachting per saldo beperkt.

WKB => de tijdelijke situatie (verbouwingen vallen niet onder WKB) wordt verlengd en het is voorstelbaar dat dit zo blijft en definitief wordt. Dit kan financiële consequenties hebben. Het is van belang dat gemeenten hier t.z.t. beleid op maken.

Autonome groei van het bedrijvenbestand

De autonome groei van het bedrijvenbestand (vanaf 2016) is verschillend per gemeente. De budgetten zullen hier op aangepast moeten worden. Dit is gefaseerd opgenomen in het financieel perspectief.

Het is van belang om per gemeente een analyse van het bedrijven bestand te maken en op basis hiervan het toezichtregime te actualiseren. Hierbij is het steeds meer nodig om een specifieke aanpak voor aandachtbedrijven te bepalen.

Werkgebonden personenmobiliteit

Op 1 juli 2024 is een nieuwe milieubelastende activiteit (mba) opgenomen in het Besluit Activiteiten Leefomgeving. Bedrijven met 100 of meer werknemers moeten het RVO gaan informeren over de werkgebonden personenmobiliteit van hun werknemers (i.v.m. CO2-reductie doelen). Met deze wetswijziging wordt het basistakenpakket van de omgevingsdienst uitgebreid.

Groene taken

'Groen' is een belangrijk thema voor al onze opdrachtgevers. Dit komt tot uitdrukking in de U&H strategie en alle bestuurs-/coalitieakkoorden, waarin deze taken meer prioriteit is toegekend dan voorheen. Groene taken passen bij de identiteit van omgevingsdiensten en de opgaven waar wij voor aan de lat staan. Het is dan ook logisch op dit gebied stappen te gaan maken, onder meer door (intensiever) groene controles uit te voeren. Deze controles kunnen bijvoorbeeld zien op het behoud en herstel van landschapselementen, toezicht op kapaanvragen, landschappelijke inpassingen, herplantcontroles, ophogen van landschap, dempen van beken/sloten, het beschermen van houtkanten, poelen en bomenrijen en natuurlijk illegale kap en het opleggen van herplantplichten.

Evaluatie ontwikkelbudget OddV en voorstel om ontwikkelbudget structureel in begroting op te nemen

De gemeenten waarvoor OddV werkt hebben voor de periode 2023, 2024 en 2025 ontwikkelbudget van € 200.000 per jaar beschikbaar gesteld. Er zijn geen afspraken voor ontwikkelbudget vanaf 2026. Het ontwikkelbudget is geëvalueerd in het OddV bestuur en voorstel is om het budget structureel in de OddV begroting op te nemen. Dit past ook in de robuustheidscriteria die bepalen dat OddV 1% van de begroting besteedt aan innovatie. Dit is opgenomen bij paragraaf Robuuste Omgevingsdienst.

Ontwikkelingen Ede

Permanente Bewoning recreatiewoningen Ede 2026 en volgende jaren:

De meerjarenbegroting is vanaf 2026 verlaagd met € 250.000 omdat Ede slechts incidenteel budget had van € 250.000 voor 2024 en 2025. Op basis van de Evaluatie in 2024 zal een besluit genomen worden over de toekomstige invulling. Vooralsnog als p.m. opgenomen in de Kaderbrief.

Per abuis fout gecorrigeerde Permanente Bewoning recreatiewoningen Ede in 2024:

In de voorbereiding van het MUP2024 is slechts het incidentele budget van Permanent bewoning overgeheveld van projecten naar de reguliere taken en is abusievelijk het structurele deel (2253 uren) niet meegenomen. Er is daarmee een fout ontstaan in het MUP2024 en dit is ook structureel te laag vertaald naar 2025-2028. Dit wordt gecorrigeerd in de kaderbrief 2026.